

Гладкова О.В., Стус А.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Теоретичні аспекти формування сучасної система планування в закладах охорони здоров'я

arisha3009.sa@gmail.com

Вступ. Планування є ключовим елементом економічної діяльності, особливо у сфері охорони здоров'я. Воно слугує основою функціонування медичних закладів, враховуючи специфіку їхньої лікувально-профілактичної діяльності.

Ефективне планування та прогнозування в системі охорони здоров'я повинні базуватися на науково обґрунтованих підходах, серед яких:

- безперервність планування, що забезпечує послідовність і сталість управлінських процесів;
- орієнтація на раціональне використання економічних ресурсів для досягнення максимальної ефективності;
- визначення провідних ланок і пріоритетів, які спрямовують ресурси на найважливіші напрями діяльності;
- взаємна ув'язка та координація всіх етапів і елементів планування для досягнення узгоджених результатів;
- раціональне нормування, що дозволяє забезпечити керованість процесами відповідно до встановлених стандартів.

Саме такий підхід до планування створює умови для стабільного розвитку ЗОЗ, підвищення ефективності використання ресурсів та задоволення потреб населення в медичних послугах.

Мета дослідження полягає у визначенні теоретичних аспектів формування сучасної система планування в закладах охорони здоров'я.

Матеріали і методи. У якості матеріалів дослідження були використані праці вітчизняних та іноземних вчених економістів з питань організації системи

планування в ЗОЗ. Методами дослідження виступили методи синтезу та аналізу, порівнянь та узагальнення, структурно-логічний метод.

Результати. Для розуміння процесу планування в закладах охорони здоров'я (ЗОЗ) слід зазначити, що багатoproфільні медичні установи використовують різноманітні методи планування, зокрема: нормативний метод, що базується на встановлених нормативах; програмно-цільовий метод, який передбачає складання планів з урахуванням конкретних завдань і цілей; метод планування за техніко-економічними чинниками, що враховує взаємозв'язок між технічними показниками та витратами.

Планування та управління в охороні здоров'я базуються на аналізі ретроспективних і поточних оперативних даних, що зберігаються в базах економічного моніторингу медичних закладів. Така інформація дозволяє проводити оцінку наявних фінансових, матеріальних і кадрових ресурсів на момент розробки плану.

Основними показниками, які враховуються при плануванні діяльності ЗОЗ, є: обсяги медичної допомоги, зокрема тієї, що надається безкоштовно та оплата медичної допомоги за одного пролікованого пацієнта, яка визначається на основі клініко-статистичних груп захворювань (КСГЗ). КСГЗ представляють собою групи захворювань одного профілю стаціонарної медичної допомоги, які є подібними за методами діагностики, лікування та середніми витратами (включно зі структурою витрат і ресурсами, що використовуються).

Нормування обсягів медичної допомоги здійснюється відповідно до рекомендацій Міністерства охорони здоров'я України. У національних ЗОЗ переважають поточне та оперативне планування, тоді як стратегічне планування нерідко залишається поза увагою. Водночас саме стратегічне планування є важливим інструментом для забезпечення конкурентоспроможності та стійкого розвитку медичних закладів.

Ефективність медичного закладу у залученні додаткових фінансових ресурсів залежить від його здатності діяти на ринку медичних послуг, що

включає пропозицію послуг, які відповідають запитам споживачів та раціональне використання наявних ресурсів і умов.

Стратегічне планування та управління є фундаментальними для забезпечення успішної діяльності ЗОЗ. Вони дозволяють не лише витримати конкуренцію та подолати кризи, а й створити умови для стійкого розвитку та підвищення рівня медичного обслуговування.

Обов'язковим елементом управління діяльністю ЗОЗ є встановлення вимог до порядку складання та затвердження плану фінансово-господарської діяльності. У цьому документі зазначаються: цілі та основні види діяльності закладу; перелік платних послуг (робіт), що надаються установою; загальна балансова вартість майна; показники фінансового стану ЗОЗ.

Фінансово-господарські плани формуються окремо для кожного виду фінансового забезпечення: бюджетні кошти; доходи, отримані за надання медичної допомоги в рамках медичного страхування; діяльність, яка приносить додатковий дохід.

В умовах ринкових відносин планування діяльності має свої особливості, які залежать від специфіки кожного закладу. Адміністрації ЗОЗ необхідно активно розвивати позабюджетну діяльність, зокрема шляхом надання платних медичних послуг. Під час складання плану розвитку заклад проводить аналіз ринку медичних послуг у межах міста та області та оцінку конкурентного середовища. Для ефективного управління розвитком необхідно: розробити маркетинговий план; сформувати організаційний, юридичний та виробничий плани; провести оцінку ризиків та передбачити можливості їх страхування.

Надання платних медичних послуг відкриває перед ЗОЗ низку можливостей, серед яких можна виділити визначення перспективних напрямів розвитку на основі аналізу попиту на послуги та здійснення самостійного планування діяльності. Через це платні послуги можуть стати важливим елементом стратегії розвитку закладу, забезпечуючи фінансову стабільність і конкурентоспроможність на ринку медичних послуг.

До планових витратних показників, які формуються ЗОЗ в розрізі виплат можна віднести витрати на: оплату праці та нарахування на виплати з оплати праці; послуги зв'язку; транспортні послуги; комунальні послуги; орендну плату користування майном; послуги з утримання майна; інші послуги; придбання основних засобів; придбання нематеріальних активів; придбання матеріальних запасів; інші витрати.

Одиницями виміру може бути: кількість пролікованих хворих; ліжко-дні лікування в цілодобовому стаціонарі; відвідування у поліклініці; умовні одиниці діагностичних досліджень

Основне значення в даний час надається показникам обсягу виконуваної (планованої) роботи. І вже залежно від цих показників визначаються: види структурних підрозділів; профілі підрозділів; ліжкова потужність відділення стаціонару; план відвідувань за зміну та кількість змін у поліклініці; штатна чисельність персоналу; площу робочих приміщень.

Для роботи відділень стаціонару основними плановими показниками є кількість пролікованих хворих та ліжко-дні, проведені пацієнтами. Похідним показником є середня тривалість лікування у відділенні відповідного профілю.

Вважаємо, що основними задачами ефективної системи планування в ЗОЗ повинні бути: забезпечення зниження питомої витратності надання медичної допомоги; оптимізація структури та розміщення медичних закладів; сприяння поширенню прогресивних форм надання медичної допомоги.

Послідовність планування в лікувальній установі має бути орієнтована на фінансування надання певних обсягів медичної допомоги.

Висновки. Отже, узагальнюючи наведене вище можна відзначити, що планування діяльності ЗОЗ стає все більш актуальним для забезпечення доступності надання медичної допомоги, удосконалення її оплати за закінчений випадок із застосуванням КСГЗ та забезпечує підвищення економічної ефективності діяльності медичної установи.